

პერიოდული სამეცნიერო ჟურნალი
PERIODICAL SCIENTIFIC JOURNAL
ПЕРИОДИЧЕСКИЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2346-8467

აგრო
AGRO
АГРО
NEWS

№1

ქუთაისი – Kutaisi – Кутаиси
2016

ჟურნალი წარმოადგენს
კავშირი იმერეთის აგროეკოლოგიური ასოციაციისა და
აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აგრარული ფაკულტეტის
პერიოდულ-სამეცნიერო გამოცემას

სარედაქციო კოლეგია:

ლორთქიფანიძე როზა – (მთავარი რედაქტორი);
ავალიშვილი ნინო (სწავლული მდივანი);
ურუშაძე თენგიზი; პაპუნიძე ვანო; შაფაქიძე ელგუჯა; ასათიანი რევაზი; კოპალიანი როლანდი; ჯაბნიძე რევაზი; კინწურაშვილი ქეთევანი; მიქელაძე ალექსანდრე; ჭაბუკიანი რანი; ქობალია ვახტანგი; ფრუიძე მაყვალა; ჩანჩიანი-ანასაშვილი ნუნუ; დოლბაია თამარი; ყუბანიშვილი მაკა; კვლენჯერიძე ნინო; ყიფიანი ნინო; ხელაძე მაია; კილასონია ემზარ; კვლიშვილი მანანა; ჩხიროძე დარეჯანი; ჯობავა ტრისტანი; წიქორიძე მამუკა; თავბერიძე სოსო; თაბაგარი მარიეტა; კილაძე რამაზი; მეტრეველი მარიამი; დვალაძე გულნარა; ნემსაძე მარიამი.

სარედაქციო კოლეგიის საზღვარგარეთის წევრები:

იოფე გრიგორი (აშშ); კავალიაუსკას ვიდასი (ლიტვა); ჩუხნო ინნა (უკრაინა); ბელოკონევა-შიუკაშვილი მარინა (პოლონეთი); გასანოვი ზაური (აზერბაიჯანი); მამადოვი რამაზანი (თურქეთი); სანტროსიანი გაგიკი (სომხეთი); სალინდიევი ულტემურატი (ყაზახეთი).

The magazine is a periodical scientific publication of
Imereti Agro-ecological Association and
Akaki Tsereteli State University Faculty of Agrarian Studies.

EDITORIAL BOARD

Lortkipanidze Roza – (Editor in Chief);
Avalishvili Nino – (Academic Secretary);
Urushadze Tengiz; Papunidze Vano; Shapakidze elguja; Asatiani Revaz; Kopaliani Roland; Jabnidze Revaz;
Kintsurashvili Ketevan; Mikeladze Aleksandr; Chabukiani Rani; Qobalia Vaxtang; Fruidze Makvala; Chachkhiani-Anansashvili Nunu; Dolbaia Tamar; Kubaneishvili Maka; Kelendjeridze Nino; Kipiani Nino; xeladze Maia; Kilasonia Emzar;
Kevlishvili Manana; Chxirodze Daredjan; Jobava Tristan; Tsiqoridze Mamuka; Tavberidze Coco; Tabagari Marieta; Kiladze Ramaz; Metreveli Mariami; Gvaladze Gulnara; Nemsadze Mariam.

FOREIGN MEMBERS OF EDITORIAL BOARD

Ioffe Grigory (USA); Kavaliauskas Vidas (Litva); Chuxno Inna (Ukraine); Belokoneva-Shiukashvili Marina (Poland); Gasanov Zaur (Azerbaijan); Mammadov Ramazan (Turkey); Santrosian Gagik (Armenia); Sagyndykov Ultemurat (Kazakhstan).

Журнал представляет
Периодическое научное издание
Союза агроэкологической ассоциации Имерети и
Аграрного Факультета Государственного Университета Акакия Церетели

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Лорткипанидзе Роза – (главный редактор);
Авалишвили Нино – (Учебный Секретарь);
Урушадзе Тенгиз; Папунидзе Вано; Шафакидзе Элгуджа; Асатиани Реваз; Копалиани Роланд; Джабнидзе Реваз;
Кинцурашвили Кетеван; Микеладзе Александр; Чабукиани Рани; Кобалия Вахтанг; Фруидзе Маквала; Чачхიანი-Анасашвили Нуну; Долбая Тамар; Кубанейшвили Мака; Келенджеридзе Нино; Кипиани Нино; Хеладзе Маия;
Киласония Эмзар; Кевлишвили Манана; Чхиродзе Дареджан; Джобавა Тристан; Цикоридзе Мамука; Тавберидзе Сосо; Табагари Мариета; Киладзе Рамаз; Метревели Мариами; Гваладзе Гулнара; Немсадзе Мариам.

ЗАРУБЕЖНЫЕ ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Иоффе Григори (США); Кавалиаускас Видас (Литва); Чухно Инна (Украина); Белоконева-Шиукашвили Марина (Польша); Гасанов Заур (Азербайджан); Маммадов Рамазан (Турция); Сантросян Гагик (Армения); Сагиндигов Ултемурат (Казахстан)

როლანდ კოპალიანი – თხილის წარმოების ზრდის დინამიკა საქართველოში რეგიონების მიხედვით _____	9
ქეთევან კინწურაშვილი – კოფეინის ბანსაზღვრის და მისი მიღების ექსპრეს მეთოდი _____	13
Роза Лорткипанидзе – АГРОЭКОЛОГИЧЕСКАЯ СРЕДА ОСУЩЕННЫХ ПОЧВ МЕГРЕЛИИ _____	18
რეზო ჯაბნიძე – ღარბი, რომ განვითარდეს და აღორძინდეს _____	22
Сантросян Г.С. – ЦЕННЫЕ ФОРМЫ АБРИКОСА “ХАРДЖИ” В АРМЕНИИ_	32
ნუნუ ჩაჩხიანი-ანასაშვილი – ბიოლოგიური მეთოდი ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქტის მიღების ბარანტია _____	35
Roza Lortkipanidze, Nino Kelenjeridze – RAISING SOIL FERTILITY IN OLIVE PLANTATIONS VIA CLOVER CULTURES IN CONDITIONS OF TSKALTUBO DISTRICT _____	40
ვახტანგ ქობალია – მანღარინ „აღრეშლას“ ნუცეღარული თესლნერგების ფორმათა მრავალფეროვნების ბიო-მორფოლოგიური და სამეურნეო მაჩვენებლების შესწავლის შედეგები _____	42
მარიეტა თაბაგარი, ვლადიმერ უგულავა, შორენა კაპანაძე, ნატალია ჯინჭარაძე – აღმოსავლური ხურმის ჯიშების სამეურნეო მახასიათებლების შესწავლა ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის პირობებში _____	48
ნინო ავალიშვილი – ბეოლოგიური პროცესების როლი ქანებისა და რელიეფის ფორმირებაში _____	51
ლ.გ. ბაზერაშვილი, ნ. ბოკუჩავა, მ. კეველიშვილი, ნ. ჯიბლაშვილი – წაბლის დაავადებანი წინანდლის დენდროკარკში _____	56
ტრისტან ჯობავა – ლიმონ ქართულის, მეიერისა და დიოსკურიას მალსეპრობამქლოვის შესწავლის შედეგები _____	58
Мака Кубанейшвили – ТОПИНАМБУР (ЗЕМЛЯНАЯ ГРУША) – ПОЛЕЗНОЕ РАСТЕНИЕ _____	66
გულნარა დვალაძე – მაყვლის (Rubus) მცენარის მიზანდასახული კულტივირების პერსპექტივა ახალი სახის კვების მრეწველობის საღებავის წარმოებისათვის და ბიომრავალფეროვნების დაცვა _____	69

ნინო ყიფიანი, მაია ხელაძე – ტრიფოლიატის სხვადასხვა ფორმების ბიო-მორფოლოგიური დასასიათება _____	72
ნინო კელენჯერიძე, ნელი კელენჯერიძე – ორბანული და მინერალური სასუქების შედარებითი ეფექტურობა დაბალნაყოფიერ ალუვიურ ნიადაგებზე გაშენებულ ფეიჭოს პლანტაციაში _____	76
ნატალია სანთელაძე – ფეიჭოს კულტურის ეკონომიკური ეფექტურობა იმერეთის რეგიონის ალუვიურ ნიადაგებზე _____	79
ვაჟა თოდუა, დალი ბერიკაშვილი, სოფიო ცქვიტაია – ველური ხილი, გამრავლება, ჭიმიური შემადგენლობა და გამოყენების პერსპექტივები _____	81
ლია კოპალიანი – ზეთისხილის ყვავილობისა და ნაყოფმსხმოიარობის ფენოლოგიური ფაზების მიმდინარეობა იმერეთის რეგიონში _____	90
მზია კურდღელია – ლავანდის კულტურის პერსპექტივა საქართველოში _____	93
ალექსანდრა ჩაფიჩაძე, მაკა ყუბანეიშვილი – ჩაიოტა (<i>Sechium edule</i>) – ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქციის წყარო _____	97
სულიკო ბერიძე – ცხოველთა კვების ტრადიციები საქართველოში და მისი გავლენა პროდუქტიულობაზე _____	101
მაყვალა ფრუიძე, ეკატერინე ბენდელიანი – ლუდის შენახვაზე მოქმედი ფაქტორები _____	104
ეკატერინე კახნიაშვილი – ჩაის არომატიზაცია და მიღებული პროდუქტის ეკონომიური გაანგარიშება _____	110
ვარლამ აკლაკოვი – პროლინის, არბინინისა და ჰისტიდინის ბარდაქმნის ზოგიერთი თავისებურებანი საფუძვრებში ღვინის შამპანიზაციისას _____	114
მალხაზ მიქაბერიძე – აბრონეფლეულის სემპტრულ-ოპტიკური მახასიათებლების გამოკვლევა _____	118
თამარ ხუციძე – ველური ყვავილოვანი მცენარის - შავყამალას (<i>Scrophulariaceae Lunariifolia Boiss</i>) გვირგვინის უზრცლების მღებავი ნივთიერების მორფოლოგია _____	121
ნანა ქათამაძე, თამარ ხუციძე – ჩაის ფოთლის შენახვისა და ტრანსპორტირების პერიოდში მიმდინარე ჭიმიური და მიკრობიოლოგიური პროცესები _____	124
თეიმურაზ კანდელაკი, რამაზ კილაძე, ჯამბულ ქანთარია – თბილისის „კუს ტბის“ რეკრეაციული ზონის დენდროფლორის მდგომარეობის შეფასება და სარეკონსტრუქციო ღონისძიებების მეცნიერული დასაბუთება _____	128
ქეთევან ქუთელია – აქტინიდიის კულტურის თესლით გამრავლება _____	136

ეთერ ბენიძე, ვანდა გვანცველაძე – ბარემოს ტემპერატურული პირობების გავლენა ზოგიერთი ბაზაფხულზე მოყვავილე მერქნიანი მცენარის ფენოფაზების მიმდინარეობაზე	138
თეიმურაზ კანდელაკი, რამაზ კილაძე, ჯამბულ ქანთარია – ქალაქ თბილისის საზღვრებში და მიმდებარე ტერიტორიაზე არსებული მწვანე ნარბავებისა და სახელმწიფო ტყის ფონდის დაცვის რეზულირების მმქანიზმის შეფასება	144
ეთერ ბენიძე, ეკატერინა გუბელაძე, მარინა კუცია, იზა ოჩხიკიძე, ქეთევან ქუთელია – აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰავზავაძის გამზირზე მდებარე სასწავლო კორპუსის მიმდებარე ტერიტორიის ლანდშაფტურ-ეკოლოგიური შესწავლის შედეგები	151

2 **მულტიდისციპლინარული დარგები** MULTIDISCIPLINARY BRANCHES МЕЖДУДИСЦИПЛИНАРНЫЕ ОТРАСЛИ

ზეინაბ ახალაძე – საქართველოს აბრეშქვორები	161
მანანა შალამბერიძე – შერჩეულ მემკრეობებში შერჩერის უწყცია	166
გულადი თხილაიშვილი – ანტი-დემინგის მნიშვნელობა ეროვნული სასურსათო უსაფრთხოების გადაწყვეტის საკითხში	170
ნატო ჯაბნიძე – სოფლის მემკრეობის შემდგომი ბანვითარება, მიწის მართვის თანამედროვე სისტემის შემქნის ბარეში შეუძლებელია	176
ჯემალ ანანიძე, გიორგი ჯაბნიძე – სოფლის მემკრეობის სკეციალიზაციისა და დარბთა შეთანაწყობის ეკონომიკური ეშეშტიანობა აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში	183
გელა ლოსაბერიძე, დავით კბილაშვილი – აბროლოგისტიკის ბანვითარების პრობლემები და კერსკეშტივები საქართველოში	187
სოსო თავბერიძე, ემზარ კილასონია – სამანქანო-სატრატორო აბრეშატის საყრდენ-ჩაჭიდებითი ბამავლობის კვლევა შერდოვულ მიწათმომქმედების პირობებში	193
ემზარი კილასონია – ზეთისხილის სადემონსტრაციო ნაკვეთზე ჩასატარებელი მმქანიზებულ სამუშაოთა ტემნოლოგია	197
მამუკა წიქორიძე – მინერალური საუქების მმქანიზირებული ვესით მოყვადება და სიმინდის რიბთაშორისებში შეტანის ხერხები	200
სოსო თავბერიძე, დავით კბილაშვილი – თვლიანი ტრატორის საკურსო მდბრადობის კვლევა	203

დარეჯან ჩხიროძე – მღვრადი ბანვითარება ეკომშვილობის ბარანტი	208
იზოლდა ხასაია – ტურისტული მომსახურების მომხმარებელთა პროორიტეტები იმერეთში	211
სერგო ცაგარეიშვილი, აკაკი ნასყიდაშვილი, მათა დიაკონიძე – კვების მომსახურების ზობადი დახასიათება ტურიზმში	216

1 აგრონომიის მეცნიერება AGRICULTURAL SCIENCES АГРАЛЬНЫЕ НАУКИ

ფეიჭოას კულტურის ეკონომიკური ეფექტურობა იმერეთის რეგიონის ალუვიურ ნიადაგებზე

ნატალია სანთელაძე

აგრარულ მეცნიერებათა დოქტორი, აკადემიკოსი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ამა თუ იმ კულტურის პერსპექტიული განვითარებისათვის აუცილებელია მეურნეობის ეკონომიკურად წარმართვა, პროდუქციის შექმნაზე გაწეული დანახარჯების შემცირება. დასავლეთ საქართველოში ფეიჭოა მაღალმოსავლიანი კულტურა გამოდგება, მისი მოსავლიანობა განსხვავებულია რეგიონების მიხედვით; დასავლეთ საქართველოს რეგიონებში არსებულ ალუვიურ ნიადაგზე ამ კულტურის წარმოების ეკონომიკური ეფექტურობის შესწავლის მიზნით გარდა გეგუთისა ფეიჭოას მოსავლიანობას ვაკეირდებოდიტ სამტრედიის რ-ნის სოფლებში. ეს კულტურა გამორჩეულად დიდი რაოდენობით აღმოჩნდა სოფელ ბაშში, სადაც მოსახლეობის უმეტესობას აქვს საკარმიდამო ნაკვეთებზე 10-15 წლიანი ფეიჭოას ნარგავები, რომელთა საშუალო მოსავალმა ერთ ძირზე შეადგინა 18-20 კგ. მოცემულ ობიექტზე სამი წლის საშუალო მონაცემების მიხედვით ფეიჭოა საკმაოდ რენტაბელური კულტურაა და მისი პლანტაციის გაშენებით, მოსავლიდან მიღებული მოგებით დანახარჯები მალე დაიფარება.

დღესდღეობით ჩვენ გვინდა არა მარტო დიდი რაოდენობის ეკოლოგიურად სუფთა, არამედ მაღალი ხარისხის და რატიკა უნდა იაფი პროდუქცია მივიღოთ.

სასოფლო-სამეურნეო წარმოებაში ფართო მასშტაბით დანერგვისათვის ცდების შედეგები რეკომენდირებული უნდა იქნას მხოლოდ მას შემდეგ, რაც გარკვეული იქნება აგროტექნიკურ ღონისძიებათა კომპლექსის ეკონომიკური ეფექტი.

შესაძლებელია ცდის რომელიმე ვარიანტმა კონტროლთან შედარებით მოგვცეს მოსავლის მატება, მაგრამ მის წარმოებაზე დაინახოს გაცილებით მეტი შრომა და სახსრები, ვიდრე დამატებით მიღებული მოსავლის ღირებულება შეადგენდა. ასეთი აგროღონისძიება არაა მისაღები წარმოებისათვის. ყოველი ახალი აგროტექნიკური ღონისძიება შეფასებული უნდა იქნას როგორც აგროტექნიკური, ისე ეკონომიკური ეფექტურობის თვალსაზრისით.

ფეიჭოას გამორჩეული ნაყოფები აქვს როგორც თავისი ქიმიური შემადგელობით და მაღალი ღირსებით, ასევე მეტად რენტაბელური კულტურაა განსაკუთრებით მაშინ, თუ მის მოვლა-მოყვანაზე ეფექტური აგროტექნიკური ღონისძიებებია გამოყენებული.

ფეიჭოა საქართველოში სამრეწველო თვალსაზრისით მეტად პერსპექტიულ კულტურად ითვლება. 2013 წლის მონაცემებით საქართველოში ფეიჭოას სამრეწველო პლანტაცია 378 ჰექტარზეა გაშენებული.

ფეიჭოას კულტურის სამრეწველო პლანტაციების გაშენების პარალელურად იზრდება მოთხოვნა ჯანსაღ და უვირუსო ნერგებზე და მათი შექმნა ადგილობრივ ბაზარზე შესაძლებელია. ფეიჭოას სამწლიანი ნერგის სასუალო ღირებულება 4 ლარია, ოთხ და ხუთწლიანი ნერგისა საშუალოდ 5 ლარი.

დასავლეთ საქართველოში ფეიჰოა მაღალმოსავლიანი კულტურა გამოდგა, მისი მოსავლიანობა განსხვავებულია რეგიონების მიხედვით; დასავლეთ საქართველოს რეგიონებში ამ კულტურის წარმოების ეკონომიკური ეფექტურობის შესწავლის მიზნით გარდა გეგუთისა, ვაკვირდებოდა სამტრედიის რ-ნის სოფლებში არსებულ ალუვიურ ნიადაგზე გაშენებული ფეიჰოას მოსავლიანობას. ეს კულტურა გამორჩეულად დიდი რაოდენობით აღმოჩნდა სოფელ ბაშში, სადაც მოსახლეობის უმეტესობას აქვს საკარმიდამო ნაკვეთებზე 10-15 წლიანი ფეიჰოას ნარგავები, რომელთა საშუალო მოსავალმა ერთ ძირზე შეადგინა 18-20 კგ. მოცემულ ობიექტზე სამი წლის საშუალო მონაცემების მიხედვით ფეიჰოას ნაყოფების მოსავლიანობა გადავიანგარიშეთ ჰა-ზე კვების ფართით 5X4 მ-ზე.

1 კგ ფეიჰოას ნაყოფის სარეალიზაციო ფასი შეადგენდა 1.50 ლარი. მცენარეების მოვლისათვის აგროტექნოლოგიით გათვალისწინებულმა ხარჯებმა (გაშენება, მოხვნა, კულტივაცია, სასუქების შეტანა, სამუშაოს შესრულებაზე გაცემული ხელფასების გათვალისწინებით) შეადგინა 1500 ლარი; აქედან მოვლაზე დაიხარჯა 500 ლარი (1 ძირის 1 ლარი). 1 კგ ნაყოფის კრეფა დაგადგინეთ 15 თეთრი. ფეიჰოას ნაყოფის სარეალიზაციო ფასის და მოსავლიანობის გათვალისწინებით რეალიზაციის შედეგად მიღებული თანხა - 11325 ლარი; პროდუქციის წარმოებაზე გაწეული დანახარჯები შეადგენს 2925 ლარს (ცხრილი 1).

ზემოთ აღნიშნულიდან, შეიძლება ითქვას, რომ ფეიჰოა საკმაოდ მომგებიანი და რენტაბელური კულტურაა. მისი პლანტაციის გაშენებით, მოსავლიდან მიღებული შემოსავლით ხარჯი მალე დაიფარება. ამ კულტურამ სამომავლოდ მნიშვნელოვანი ადგილი უნდა დაიმკვიდროს ეროვნული ეკონომიკის განმტკიცების საქმეში.

ცხრილი 1

ფეიჰოას კულტურის ეკონომიკური ეფექტურობა (ჰა-ზე გადაიანგარიშებით)

ობიექტი	მოსავალი კგ/ჰა	1 კგ. სარეალიზაციო ფასი	პროდუქციის რეალიზაციით მიღებულ თანხა ლარი	პროდუქციის წარმოებაზე გაწეული დანახარჯები ლარი	მოგება ანუ წმინდა შემოსავალი ლარი	1 კგ ნაყოფის	ობიექტი
სამტრედიის რ-ნი სოფ. ბაში	9500	1.50	14250	2925	11325	0.30	387

გამოყენებული ლიტერატურა

1. ადამაძე ნ. შ., ადამაძე ნ. ბ. – “ფეიჰოას კულტურის ეკონომიკური ეფექტიანობა იმერეთის რეგიონში”. სამეცნიერო შრომათა კრებული. აგრარული მეცნიერების პრობლემები. თბილისი, ტ. 29, 2004 წ. გვ: 59-60.

FEIJOA CROP ECONOMIC EFFICIENCY IN ALLUVIAL SOIL IN IMERETI REGION

N. Santeladze

Academic Doctor of Agricultural Sciences, Akaki Tsereteli State University

summary

For perspective development of some crops it's essential to carry the husbandry economically and to reduce costs of creation of production. In West Georgia Feijoa is a large yielder; its crops yield is different according to regions; for studying economic efficiency of the crops in the alluvial soils in the regions of West Georgia, except Geguti, we made observations on crop yield in the villages of Samtredia region.

Much number of crops is found in the village Bashi, where majority of population has 10-15 years Feijoa plantation in their homestead lands. The average yield from one plant is 18-20kg. According to findings of last three years Feijoa is quite rentable crop and the costs for cultivation of its plantation will be soon covered by profit received from its yield.

**ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ КУЛЬТУР ФЕЙХОА НА АЛЛЮВИАЛЬНЫХ
ПОЧВАХ ИМЕРЕТИНСКОГО РЕГИОНА**

Н. Сантеладзе

академический доктор аграрных наук, Государственный университет акакия церетели

Резюме

Для перспективного развития той или иной культуры необходимо экономическое ведение хозяйства, сокращение расходов по созданию продукции. В Западной Грузии фейхоа оказалась весьма высокоурожайной культурой, её урожайность отличается в зависимости от регионов. С целью изучения экономической эффективности производства данной культуры на аллювиальной почве в регионах Западной Грузии, кроме Гегути, за урожайностью фейхоа наблюдали в селениях Самтрედского района. Эта культура в изрядно большом количестве оказалась в селении Баши, где большинство населения имеют на приусадебных участках 10-15-летние саженцы фейхоа, средняя урожайность которых с одного гектара составляет 18-20 кг. На данном объекте согласно средним показателям трёх лет, фейхоа довольно-таки рентабельная культура и расходы, понесенные на обустройство плантации, вскоре окупаются полученной от урожая прибылью.